

Forfatter: Laub, Hardenack Otto Conrad

Titel: BREV TIL: Martensen, Hans Lassen FRA: Laub, Hardenack Otto Conrad (1860-04-26)

Citation: Laub, Hardenack Otto Conrad: "BREV TIL: Martensen, Hans Lassen FRA: Laub, Hardenack Otto Conrad (1860-04-26)", i *Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (2. bind)*, Karl Schønbergs Forlag, s. 35. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002252230-002-shoot-L0022522300020008.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (2. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Fra Laub til Martensen
Viborg, 26. April 1860

Kjære Biskop Martensen! Jeg har igjen modtaget et langt og indholdsrigt Brev fra Dem. Interessant vil jeg ikke kalde det, og jeg vilde ogsaa hellere give det et bedre Navn. De har, som De bemærker, egentlig ikke sagt Andet, end hvad allerede Deres forrige Brev indeholdt; det var, som jeg ventede og ønskede. De har dog opfyldt, hvad jeg bad Dem om, givet et nyt Lys over det Samme. Det er meget velgjørende for mig at see ind i en saa klar og fast sammensluttet Anskuelse, og faae saa rig Leilighed hertil, om der end kunne være Punkter, hvor det falder mig sværere at tilegne mig den. I det Væsentlige føler jeg mig mere og mere enig med Dem deri, at Historien maa være det Raadende, ikke en Theorie, om den end er nok saa tankeret (jeg kommer herved til at tænke paa et Pragtstykke i denne Retning, en til det mindste Detail symmetrisk gennemført Tegning til en Kirkeforfatning, som for en Deel Aar siden kom fra Bunsens Haand, hvorved Intet fattedes uden — hvad der allerede dengang var mig klart — Overslaget), men heller Intet, som er indsmuglet i Historien, og som derfor igjen maa gaae ud af den uden blivende Virkning.

Hvad der da endnu kunde gjøre en Forskjel i Betragtningensmaaden for Dem og mig, det maatte være Vanskeligheden ved i det umiddelbart Givne, det, som endnu ikke har naaet sit Maal, og som vi selv ere midt i, at skjelne imellem det Sande og Falske, fordi Muligheden af, at noget Nyt vil frem i Historien, er tilstede i enhver bevæget Tid. Men saa Meget maa De dog forstaae af mine Udtalelser, at jeg ligeoverfor dette maa forholde mig aldeles, som De — exspectativ, og meest s. 36af Alt maa frygte for at slaae Noget fast, som hører til det Løse. Og her er jeg da meget villig til at troe, at Andre see skarpere og længere ud, end jeg. Saadanne Ord have da megen Vægt for mig. Og naar jeg regner Dem til disse, da vil jeg endnu anføre en Grund hertil, som jeg maaskee ikke hidtil har nævnet for Dem, men som dog ogsaa har sin Betydning: den, at De boer saa meget nærmere ved Kilden; thi Kbhvn. er dog et af Brændpunkterne ikke blot med Hensyn til de danske Bevægelser, men ogsaa de europæiske, politiske, videnskabelige o.s.v. — og der føler man neppe, hvad det betyder, ude i Provindserne at komme om end en kort Tid bagefter. Alt løber nu langt hastigere, end i vor Ungdom. Saaledes, for at nævne et Exempel, afgav jeg Betænkning over Monrads sidste Udkast, da De kunde vide, at det ikke behøvedes. — Men det er ikke min Hensigt denne Gang at fortsætte Forhandlingen om Forfatningssagen. De har nu sagt mig, hvad jeg foreløbig trængte til at høre af Dem, og givet mig Meget at tænke over; og herfor vilde jeg rigtig af Hjertet takke Dem. Jeg bereder mig nu til at begynde mine Reiser, som jeg haaber, at jeg uforstyrret maa kunne fortsætte saa temmelig i Eet til henimod Landemodet. Der kommer altsaa en Tid, hvori jeg maa lade omtrent al privat Correspondance hvile; det Samme vil vel være Tilfældet med Dem. Der er jeg da ganske anderledes i den rette Athmosphære og hjemlig tilmode, end naar jeg maa forhandle Politik, endogsaa med Dem; der kan jeg lade alle disse verdslige Sorger ligge, og leve i den Tro, som ogsaa for Resten — Gud skee Lov! — aldrig har svigtet mig, at der er en Større, end vi Alle tilsammen, som holder Traaden i sin Haand. Og her er jeg igjen — s. 37Gud skee Lov! — grundenig med Dem, og siger af mit hele Hjerte Ja og Amen til det Ord: „at det eneste Solide er at virke indenfra udad — Guds Riges gamle Vei.“ (Mon det engang skal komme dertil, at Bisperne ville kalde Visitatsen „den tungeste Deel af deres Gjerning,“ saaledes som Præsterne nu begynde at sige om Confirmationen?). Skulde der nu i denne travle Tid være Noget, hvorom jeg trængte til at høre Dem, saa kommer jeg, og har lært, at De veed at skaffe Dem Tid ogsaa i Venskabet Tjeneste; og skulde De have proprio motu Noget til mig, saa vil et Brev fra Dem, om end ad en lille Omvei, naae mig, hvor jeg saa er henne.

Naar der var Tid, saa var der mange Ting tilbage, hvorom jeg kunde længes efter at udtale mig for Dem og faae Deres Svar. F. Ex. Sagen om Kirkernes Benyttelse af fremmede Præster. Jeg mener: Dersom den Grundsætning ikke kan fastholdes, at den Ret, som Præsterne have i en fremmed Kirke (som man rigtignok maa ønske respecteret), er kun en Gjæsteret, da er alt det Parochiale principielt undergravet, — og consequent kunde jeg da blive indbudt til at holde Visitats paa Møen eller Bornholm.

Og saa Sagen om Ægteskab. Hvorledes gaaer det med Commissionen, efter hvis Resultater jeg længes meget? Dr. Rørdam har da skrevet noget høist Besynderligt om denne Sag i Kirketidenden, et fuldstændigt Modstykke til den katholske Betragtningensmaade. Hvorledes han kan finde, at der er slet Intet iveien for at tage — i Kirken — et Ægteskab for gyldigt, som Kirken, hvis den var kommen til at afgjøre, havde erklæret for ugyldigt, det forstaaer jeg ikke. Kan man komme saaledes over Vanskelighederne, — ja, saa gaaer Alting let. s. 38Jeg har meent, at det Betænelige ved borgerligt Ægteskab indenfor Kirken, var netop, at alle de gamle Betæneligheder vilde komme igjen paa et andet Stadium. Jeg kan ikke forstaae Rørdam og de Andre anderledes, end at Kirken maa bede om et fait accompli, som den vil fritage sig for at tænke videre over, uagtet Christi Ord (dersom de indeholde en Lov, og herfra gaaer man ud) byde den at have en Mening om Sagen. Det er muligt, at borgerligt Ægteskab tilsidst er den eneste Udvei; men Den, som vil vise Veien, maa dog først vise, at han forstaaer Vanskelighederne. — —

Og nu, kjære Biskop Martensen, Farvel for denne Gang, og endnu en Gang Tak for alt Godt, som jeg har fra Dem! Glem mig ikke, om jeg i lang Tid tier! Gud være med Dem og alt Deres!

Deres O. Laub.